

[Marianne Jelved]

nes forløb, også gerne når EF-Parlamentet har udtalt sig om sagen.

Lysholm Christensen (KRF):

I denne forespørgsel er der stof nok til adskillige akademiske forelæsninger, men der er i hvert fald to forhold, som stiller sig hindrende i vejen for det: min manglende detailviden og ikke mindst taletiden.

Bioteknologien er i stærk vækst. Det er oven i købet sandsynligt, at bioteknologi i bred forstand, både hvad angår arbejdspladser og investeret kapital, vil overhale selv dataindustrien i løbet af de kommende år. Bioteknologien har eller vil få betydning inden for områder som fremstilling af medicin, kemiske specialprodukter og levnedsmidler og bekæmpelse af miljøforurening m.v. På dette område kan man vel med stor ret sige, at kun fantasien kender grænser for nye produkter og processer, som kan frembringes ad bioteknologisk vej. Det er for så vidt helt fint. Også i Kristeligt Folkeparti er vi tilhængere af, at man forsker i nye muligheder og løser vanskelige problemer, og hvis det kan gøres ad bioteknologisk vej på forsvarlig vis, så har vi intet principielt at indvende imod det.

Vi kan beklage, at der ikke har været nogen særlig folkelig debat om disse vanskelige spørgsmål i den senere tid. Det kan skyldes kompleksiteten af problemet – det er mildest talt ikke let stof – men det kan også skyldes, at der har været en vis lukkethed omkring de forhandlinger, der er foregået i EF. Vi har ikke fået megen information om, hvordan forhandlingerne forløber.

Økonomer og industrifolk sætter deres lid til, at bioteknologien vil sikre den rige verdens levestandard de kommende årtier, men samtidig føler mange sig utrygge ved udviklingen. Man spørger med rette, om man kan styre dette nye felt på en etisk forsvarlig måde.

Det springende punkt er spørgsmålet om beskyttelse af de bioteknologiske opfindelser. Hvordan sikrer man afkast af den investerede kapital ved store udviklingsprojekter? Og hvordan sikrer man offentlighed omkring nye opfindelser? Vor nugældende patentlovgivning har hidtil været fin og i orden, og de samme principper omkring forrentning og offentlighed skal naturligvis føres videre, når lovgivningen skal revideres.

Men vi må spørge: Er der ingen grænser for, hvad der kan patenteres? Og det næste spørgsmål er: Kan etiske vurderinger inddrages i patentlovgivningen?

I den nugældende patentlov er der allerede mulighed for at anlægge etiske vurderinger. Industriministeren nævnte i sin tale, at »hvor opfindelsen strider mod offentlig orden og sædelighed, kan opfindelsen afvises fra patentering«. Der er også nævnt andre eksempler i debatten her i dag.

Det er ganske indlysende for enhver, at der ikke kan tages patent på mennesker, det er en absurd tanke. Nuvel, man kan også afvise tanken under henvisning til menneskerettighederne, men afvisningen af patent på mennesker er dybest set af etisk art. Imidlertid er afvisningen i virkeligheden ikke særlig logisk og konsekvent, for hvis man er af den opfattelse, at mennesket blot er et højerestående dyr, hvorfor da ikke et patent på mennesker som på andre dyr, sådan som industrien så brændende ønsker sig? Jeg deler afgjort ikke disse synspunkter, men jeg nævner dem som eksempel på, at etiske vurderinger i høj grad allerede er inde i billedet.

I argumentationen imod etik i patentlovgivningen hævdes det, at patentret ikke giver ret til uetisk anvendelse af opfindelsen. Patent på en økse giver ikke ret til at bruge den som mordvåben, det er rigtigt og helt i orden, men eksemplet er blot ikke dækkende. Kyniske økonomiske interesser vil ikke se noget etisk problem i at frembringe en blind høne, som jeg nævnte for ikke længe siden. Det er tilmed humant begrundet, for de blinde høns hakker ikke hinanden ihjel. Det er muligt, at man, som fru Annette Just nævnte det for lidt siden, allerede nu udstyrer høns med solbriller, for at de ikke skal hakke hinanden, men for mig er det uetisk at frembringe en høne, som under ingen omstændigheder kan se. Det er en etisk grænse, som jeg mener at der er helt rimeligt at sætte.

Den omtalte Onco-mus, som er patenteret i USA, kan også forsvares under henvisning til menneskehedens gavn, som det hedder, men sund fornuft og alle, som ser livet og naturen som en gave og en rigdom i sig selv, vil sige stop, vi ønsker ikke blinde høns, vi ønsker ikke køer med to yvere, vi ønsker ikke en mus, som er fremstillet for at lide en hurtig kræftdød. Her må vi sætte en etisk grænse.